

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра композиційних конструкцій та авіаційного матеріалознавства
(№ 403)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми

 Ольга БУТЕНКО

« 29 » серпня 2025 р.

СИЛАБУС ОBOB'ЯЗKОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Інтелектуальна власність

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: Е «Природничі науки, математика та статистика»

Спеціальність: Е4 «Науки про Землю»

Освітні програми: Космічний моніторинг Землі .

Рівень вищої освіти: *другий (магістерський)*

Силабус введено в дію з 01.09.2025 року

Харків – 2025 р.

Розробник: Попова О.Г., доцент, к.т.н., доцент
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни «Інтелектуальна власність» розглянуто на засіданні кафедри композиційних конструкцій та авіаційного матеріалознавства (№ 403)

Протокол № 1 від « 26» серпня 2025 р.

В. о. завідувача кафедри к.т.н., доцент
(науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Федір ГАГАУЗ
(ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

Погоджено з представником здобувачів освіти:

(підпис)

Марія ДУБОВА

1. Загальна інформація про викладача

	ПІБ: Попова Олена Георгіївна
	Посада: доцент
	Науковий ступінь: к.т.н.
	Вчене звання: доцент
	Перелік дисциплін, які викладає: інтелектуальна власність; матеріалознавство; контроль якості композитних конструкцій; сучасні матеріали та модифікація їх властивостей
	Напрями наукових досліджень: матеріалознавство
	Контактна інформація: o.popova@khai.edu

2. Опис навчальної дисципліни

Форма здобуття освіти	Денна
Семестр	1 семестр
Мова викладання	Українська
Тип дисципліни	Обов'язкова
Обсяг дисципліни: кредити ЄКТС/ кількість годин	<u>денна</u> : 3 кредита ЄКТС / 90 годин (32 аудиторних, з яких: лекції – 16, практичні – 16; СРЗ – 58); <u>заочна</u> : 3 кредита ЄКТС / 90 годин (4 аудиторних, з яких: лекції – 2, практичні – 2; СРЗ – 86)
Види навчальної діяльності	Лекції, практичні заняття, самостійна робота
Види контролю	Поточний контроль, модульний контроль, семестровий контроль – залік
Пререквізити	дисципліни гуманітарного циклу (правознавство, соціологія, філософія, економічна теорія), дисципліни технічного циклу (матеріалознавство, механіка матеріалів, дисципліни за спеціальністю, тощо).
Кореквізити	дисципліни за спеціальністю.
Постреквізити	дисципліни за спеціальністю.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета

Вивчення навчальної дисципліни «Інтелектуальна власність» полягає в підготовці фахівця, який на базі отриманих знань в інженерній галузі має змогу розробити, захистити та просунути на ринку результати своєї науково-технічної та інтелектуальної праці.

Завдання

Вивчення існуючої системи об'єктів інтелектуальної власності. Особливості існуючих об'єктів інтелектуальної власності, їх спрямованість та обмеження. Вивчення правових норм, що регулюють відносини в сфері захисту об'єктів інтелектуальної власності. Складання, аналіз та оцінка різних об'єктів інтелектуальної власності.

Компетентності, які набуваються:

Загальні компетентності (ЗК)

Після закінчення цієї програми здобувач освіти буде здатен:

ЗК1 – здатність до адаптації і дії в новій ситуації;

ЗК3 – здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами інших галузей знань, видів економічної діяльності);

ЗК4 – здатність працювати в міжнародному контексті;

ЗК5 – здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Фахові компетентності

Після закінчення цієї програми здобувач освіти буде здатен:

ФК 1 – розуміння необхідності дотримання норм авторського та суміжного прав інтелектуальної власності, сприйняття державної та міжнародних систем правової охорони інтелектуальної власності

4. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовний модуль 1. Виникнення та розвиток об'єктів інтелектуальної власності.

Тема 1. Вступ до навчальної дисципліни «Інтелектуальна власність». Об'єкти інтелектуальної власності з точки зору необхідності та потреб суспільства.

Предмет вивчення і задачі дисципліни. Основні етапи розвитку науково-технічної думки. Особливості науково-технічної творчості. Поява винаходів, що докорінно змінили розвиток суспільства, з точки зору необхідності та потреб. Етичні аспекти науково-технічної творчості. Життєвий цикл об'єктів інтелектуальної власності. Сучасний стан науково-технічної думки та перспективи розвитку. Історичні етапи розвитку захисту інтелектуальної власності.

Лекція - Предмет вивчення і задачі дисципліни «Інтелектуальна власність».

Самостійна робота - Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 2. Система інтелектуальної власності в Україні. Основні поняття інтелектуальної власності.

Основні поняття інтелектуальної власності. Роль інтелектуального капіталу в соціально-економічному розвитку держави. Правова система інтелектуальної власності. Об'єкти промислової власності. Поняття про об'єкти та суб'єкти промислової власності. Об'єкти авторського права та суміжних прав. Поняття про об'єкти та суб'єкти авторського та суміжного права. Інші (нетрадиційні) об'єкти інтелектуальної власності.

Лекція - Основні поняття інтелектуальної власності. Об'єкти промислової власності. Об'єкти авторського права та суміжних прав.

Практична робота: «Об'єкти інтелектуальної власності. Визначення об'єктів інтелектуальної власності» – 2 години.

Самостійна робота - Опрацювання матеріалу лекцій. Підготовка до практичного завдання. Формування питань до викладача.

Тема 3. Законотворча діяльність в системі інтелектуальної власності.

Законотворча діяльність в системі інтелектуальної власності в Україні. Структура державного управління системою інтелектуальної власності. Міжнародне співробітництво в сфері інтелектуальної власності. Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ) WIPO. Основні міжнародні угоди та їх загальна характеристика. Міжнародні класифікатори.

Лекція - Законотворча діяльність в системі інтелектуальної власності в Україні.

Практична робота: «Міжнародна патентна класифікація»

Самостійна робота - Опрацювання матеріалу лекцій. Підготовка до практичного завдання. Формування питань до викладача.

Тема 4. Патентна документація та охорона об'єктів промислової власності.

Патентна документація. Патентні дослідження. Основні поняття і положення про охорону об'єктів промислової власності. Об'єкти винаходів та їх ознаки. Реєстрація патенту та питання авторської винагороди. Автори та власники охоронних документів. Дата подання, пріоритетність та експертиза заявки. Механізм призупинення та зупинення дії патенту. Оформлення заявки на винахід. Перелік документів при поданні заявки на винахід. Складання формули та реферату на винахід (корисну модель). Складання опису на винахід (корисну модель).

Лекція - Патентна документація та охорона об'єктів промислової власності. Патентні дослідження.

Практична робота: «Патентний пошук на сайтах патентних організацій»

Самостійна робота - Опрацювання матеріалу лекцій. Підготовка до практичного завдання. Формування питань до викладача.

Модульний контроль 1

Змістовний модуль 2. Економічні аспекти та просування об'єктів інтелектуальної власності.

Тема 5. Організація та економічні аспекти інтелектуальної власності.

Охорона прав на промислові зразки. Оформлення промислового зразка. Охорона прав на фірмові найменування, знаки для товарів та послуг. Оформлення прав на фірмові найменування, знаки для товарів та послуг. Охорона прав на раціоналізаторські пропозиції та науково-технічну інформацію. Поняття про конфіденційну інформацію («ноу-хау»). Ліцензування та передача технологій. Франчайзинг. Договір комерційної концесії. Трансфер технологій.

Лекція - Охорона прав на промислові зразки, фірмові найменування, знаки для товарів та послуг.

Практична робота: «Фірмові найменування та торгівельні знаки»

Самостійна робота - Опрацювання матеріалу лекцій. Підготовка до практичного завдання. Формування питань до викладача.

Тема 6. Економічна ефективність використання об'єктів інтелектуальної власності.

Випробування та сертифікація об'єктів інтелектуальної власності. Ефективність використання та способи вартісної оцінки об'єктів інтелектуальної власності. промислової власності. Вартісна оцінка об'єктів промислової власності. Вартісна оцінка авторських прав та товарних знаків. Вартісна оцінка комп'ютерних програмних продуктів. Програми досліджень, інновації та конкурентоспроможність об'єктів промислової власності в ринкових умовах.

Лекція - Економічна ефективність використання об'єктів інтелектуальної власності.

Практична робота: «Складання формули та реферату на винахід (корисну модель)»

Самостійна робота - Опрацювання матеріалу лекцій. Підготовка до практичного завдання. Формування питань до викладача.

Тема 7. Формулювання концепції проекту та підготовка проектної заявки об'єктів промислової власності.

- *Форма занять:* лекція, самостійна робота.
- *Обсяг аудиторного навантаження:* 4 години.
- *– 4 години.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти):* не використовується.

Структура та шаблон проектної заявки. Формулювання проектних ідей та/або компетенції. Просування проектних ідей та компетенції. Пошук партнерів та побудова консорціуму. Ролі та обов'язки учасників консорціуму в підготовці проектної заявки. Розділи та критерії оцінювання проектної

заявки. Культурні та комунікативні аспекти в просуванні проектів, як об'єктів інтелектуальної власності.

Лекція – Формулювання та просування проектних ідей та/або компетенції.

Практична робота: «Складання опису на винахід (корисну модель)»

Самостійна робота - Опрацювання матеріалу лекцій. Підготовка до практичного завдання. Формування питань до викладача.

Модульний контроль 2

5. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом

6. Методи навчання

Проведення лекцій, практичних робіт, індивідуальних консультацій (при необхідності), самостійна робота студентів за матеріалами, що видані на кафедрі (методичні посібники).

7. Методи контролю

Поточний контроль (теоретичне опитування й розв'язання практичних завдань), модульний контроль (тестування за розділами курсу) та підсумковий (семестровий) контроль (залік).

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
<i>Змістовний модуль 1</i>			
Виконання практичних робіт	0...10	3	0...30
Модульний контроль	0...20	1	0...20
<i>Змістовний модуль 2</i>			
Виконання практичних робіт	0...10	3	0...30
Модульний контроль	0...20	1	0...20
<i>За семестр</i>			0...100

Прийнята шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка для заліку
90-100	зараховано
75-89	
60-74	
01-59	незараховано

Залік проводиться у вигляді тестування. Тест складається з 20 питань закритого типу (за правильну відповідь на одне питання здобувач отримує 5 балів). Під час складання семестрового заліку здобувач має можливість отримати максимум 100 балів.

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Задовільно (60-74) – показати мінімум знань та умінь. Захистити всі індивідуальні завдання та здати тестування. Знати основні поняття у науковій галузі та сучасний стан розвитку науки й техніки, а також об'єкти інтелектуальної власності та методи захисту прав автора та власника інтелектуальної власності. Вміти користуватися базами даних та проводити патентний пошук.

Добре (75-89) – твердо знати мінімум, захистити всі індивідуальні завдання, здати тестування. Знати основні поняття у науковій галузі, сучасний стан розвитку науки й техніки, історію розвитку основної науки і техніки, історичний шлях розвитку науки і техніки, об'єкти інтелектуальної власності, права та обов'язки автора та власника об'єкта інтелектуальної власності. Вміти виділяти аргументи «за» і «проти» тих чи інших положень, тверджень, припущень, аналізувати основні факти розвитку науки і техніки, проводити патентний пошук, складати заявки та опис до об'єкта господарської діяльності (ОГД), проводити деякі варіанти розрахунку економічної ефективності впровадження ОГД, проводити розрахунки доцільності впровадження деяких ОГД.

Відмінно (90-100) – здати всі контрольні точки з оцінкою «відмінно». Досконально знати всі теми та вміти застосовувати їх.

9. Політика навчального курсу

Пропущені заняття студент може виконати самостійно та здати звіти. Питання, що стосуються академічної доброчесності, розглядає викладач або за процедурою, визначеною у Положенні про академічну доброчесність.

10. Методичне забезпечення та інформаційні ресурси

Підручники, навчальні посібники, навчально-методичні посібники, конспекти лекцій, методичні рекомендації з проведення практичних робіт тощо, які видані в Університеті:

1. Попова, О.Г. Патентні дослідження в науково-дослідній роботі студентів / О.Г. Попова, В.Я. Самойлов. – Навч. посібник до практичних занять. – Харків: Нац. аерокосм. ун-т „Харк. авіац. ін-т”, 2006. – 52 с.
2. Патентні дослідження в мережі INTERNET : навч. посіб. / В. С. Кривцов, С. І. Планковський, Ю. А. Воробйов ; М-во освіти і науки України, Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харк. авіац. ін-т". - Харків. - Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харк. авіац. ін-т", 2007. - 79 с.

11. Рекомендована література

Базова

1. Аксютіна А.В., Нестерцова-Собакарь О.В., Тропін В.В. та ін. Інтелектуальна власність: навч. посібник [Електронний ресурс] / За заг. ред. канд. юрид. наук, доц. Нестерцової-Собакарь О.В. – Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. – 140 с.
2. Семків В. О., Шандра Р. С. Інтелектуальна власність : підручник для студентів неюридичних факультетів / В. О. Семків, Р. С. Шандра. – Львів: Галицький друкар, 2015. – 280 с.
3. Закон України № 3792-ХІІ від 23.12.1993 г «Про авторське право та суміжні права» (із змінами від 27.04.2017 р.).
4. Закон України № 3687-ХІІ від 15.12.1993 г «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» (із змінами від 05.12.2012 р.).
5. Закон України №752-ХІV від 15.06.1999 «Про охорону прав на зазначення походження товарів» (в редакції до 05.12.2012 р.)
6. Закон України № 3689-ХІІ від 15.12.1993 «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» (в редакції до 21.05.2015 р.).
7. Закон України № 3688-ХІІ від 15.12.1993 «Про охорону прав на промислові зразки» (Редакція від 05.12.2012 р.).
8. Закон України № 143-V від 14.09.2006 «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» (в редакції до 09.12.2012).

Допоміжна

1. Кузнецов Ю.М. Патентознавство та авторське право [Електронний ресурс] : Підручник/ Ю.М. Кузнецов – К.: ТОВ «Кондор», 2005. – 428 с., 2-е видання, перероблене і доповнене, 2009. – 446 с.
2. Інтелектуальна власність [Електронний ресурс] : навч. посіб. / І. О. Мікульонюк. – 3-тє вид., переробл. і допов. – К. : НТУУ «КПІ», 2012. – 238 с. – Бібліогр.: с. 228.
3. Закон України № 621/97-ВР від 5.11.1997 «Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем» (в редакції 05.12.2012).
4. Закон України № 3116-ХІІ від 21.04.1993 «Про охорону прав на сорти рослин» (в редакції до 30.06.2016 р.).